T 131026

K 40311025 : สาขาวิชาโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์
คำสำคัญ : ชาติพันธุ์วรรณาทางโบราณคดี / ระบบนิเวศของภาชนะดินเผา

สุรีรัตน์ บุบผา : การศึกษาชาติพันธุ์วรรณาทางโบราณคดีเกี่ยวกับระบบนิเวศของภาชนะดินเผาที่บ้านหัวบึง จังหวัดขอนแก่น (THE ETHNOARCHAEOLOGICAL STUDY OF CERAMIC ECOLOGY AT BAN HUA BUENG, KHON KAEN PROVINCE) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ : ศ.ดร.สุรินทร์ ภู่ขจร และ ผศ.พัชรี สาริกบุตร. 213 หน้า. ISBN 974-653-396-7

การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาทางโบราณคดีในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายหลักในการนำเสนอแนวคิดหรือตัวแบบทางโบราณคดีที่สามารถนำไปช่วยในการศึกษาเทียบเคียงเพื่อแปลความและทำความเข้าใจเรื่องระบบนิเวศของภาชนะดินเผาในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลายช่วงสังคมหมู่บ้านเกษตรกรรมในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างการผลิตภาชนะดินเผากับระบบนิเวศทางธรรมชาติและระบบนิเวศทางสังคม รวมทั้งลักษณะการจัดแบ่งพื้นที่ในกระบวนการผลิตภาชนะดินเผาภายในชุมชนที่สัมพันธ์กับการแบ่งงานภายในครอบครัวภายใต้เงื่อนไขเรื่องเพศและวัย ทั้งนี้ได้อาศัยทฤษฎีทางมานุษยวิทยาและโบราณคดีมาช่วยในการศึกษา โดยอาศัยการเก็บข้อมูลจากสองส่วนคือข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนามที่ได้จากการสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์ช่างปั้นภาชนะดินเผาที่หมู่บ้านหัวบึง หมู่ที่ 5 ตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ.2542 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ.2543 โดยมีการใช้แบบสอบถามและแบบบันทึกในการเก็บข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า

1.ระบบภูมิอากาศ อันได้แก่ ปริมาณน้ำฝน อุณหภูมิ ความชื้นสัมพัทธ์และทิศทางลม เป็นปัจจัยในการกำหนดพื้นที่สำหรับประกอบกิจกรรมการผลิตภาชนะดินเผาบางกิจกรรมที่ต้องอยู่ในพื้นที่กลางแจ้ง

2.การจัดแบ่งพื้นที่ทำงานในกระบวนการผลิตภาชนะดินเผาแต่ละขั้นตอนนั้นจะมีการแบ่งหน้าที่ภายในครัวเรือนที่ขึ้นอยู่กับเรื่องเพศและวัย